

voor menig botanicus, die ver van zee woont, iets nieuws zijn, zooals de Zee-weegbree (*Plantago maritima*), de zeepostelein (*Obione portulacoïdes*), de zeealsem (*Artemisia maritima*) met zijn sterk aromatisch ruikende bladeren en de zeekraal (*Salicornia herbacea*), die zeker wel 90 % van de vegetatie uitmaakte en die wel als groente gezocht wordt, evenals de Lamsooren (*Statice Limonium*), die hier echter niet veel groeien, lang zooveel niet als op de Belgisch-Zeeuwsch-Vlaamsche grens (zie Brief van een gemobiliseerde, *Lev. Nat.*, jaarg. 1916—'17, Blz. 272). Maar de mooiste vondst was wel *Spartina stricta*, het zeldzame slikgras, door Heimans in *D. L. N.* al eens geteekend en beschreven en hier plaatselijk in 't geheel niet zeldzaam. Ik verwachtte nu niets bijzonders meer en liep snel naar het station Noord-Kraaijert, om den trein naar Middelburg nog te kunnen halen. Maar opeens zie ik een massa paarse bloemen tegen een dijk: 't was niets meer of minder dan de zeldzame Marjolein, (*Origanum vulgare*), die ik wel voor den bloei uit Zuid-Limburg had meegenomen en daarom bloeiend in den tuin had, maar nog nooit in zoo'n groot aantal bloeiend in 't wild had gevonden. Een prachtig gezicht!

Middelburg, Sept. 1918.

C. SIPKES.

ENKELE AANGEVOERDE COMPOSITIETEN.

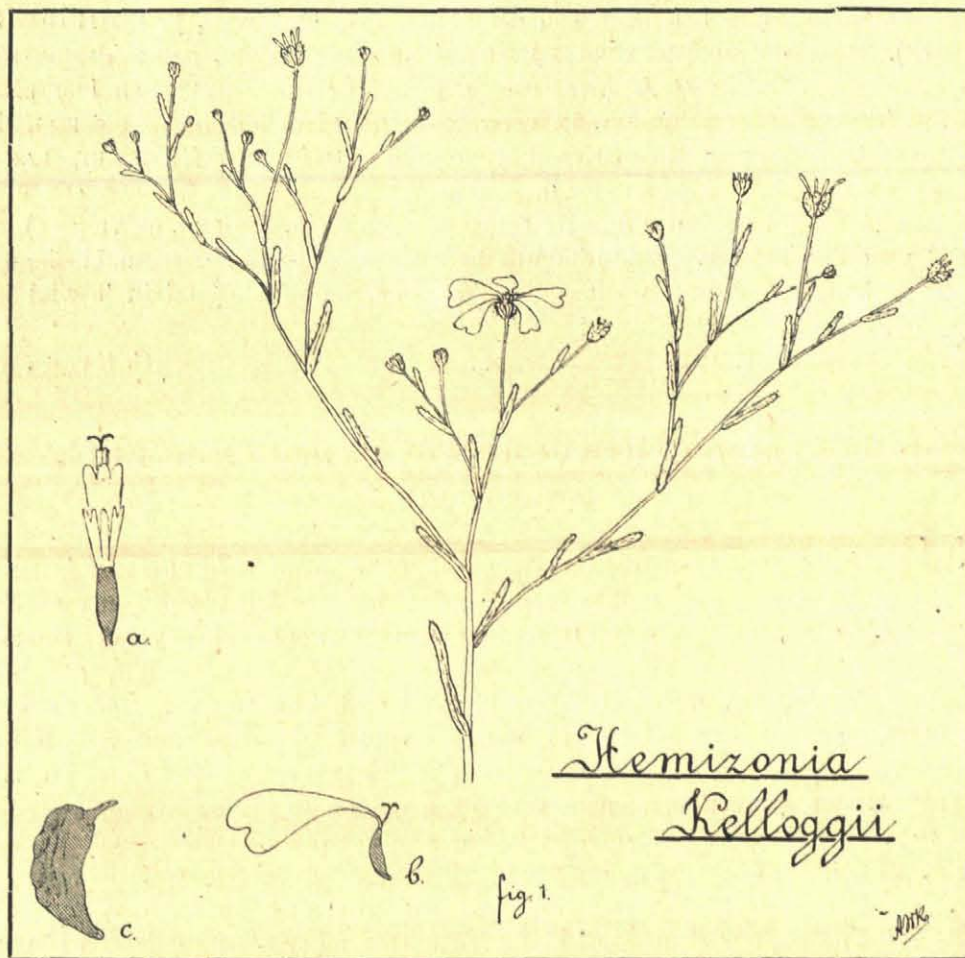
V. HEMIZONIA.

IN het eerste artikeltje van deze serie over *Schkuhria* in jaargang XXII blz. 246, deelde ik mede, dat, behalve bij Wormerveer en Rotterdam, ook ergens bij Deventer of Zutphen *Schkuhria* gevonden zou zijn. Intusschen is gebleken, dat de bedoelde plant te Doesburg gevonden is door Dr. J. Brand aldaar in 1904 op het Contrescarpe, maar ook... dat het geen *Schkuhria* geweest is. Toen de vinder zoo vriendelijk was, mij de plant ter inzage te zenden, zag ik direct, dat het zeker geen *Schkuhria* kon zijn. Daartoe waren de straalbloemen veel te groot en te breed, en ook waren er veel te veel. Ook de bladvorm had met *Schkuhria* niets gemeen, maar al wist ik nu, wat het niet was, we wilden toch ook graag weten, wat het dan wel was. Dat intusschen het vermoeden aan *Schkuhria* opgekomen was, vond zijn oorzaak in de pappuschubbetjes aan de schijfbloemen, die inderdaad wel ongeveer aan de beschrijving, daarvan bij *Schkuhria* gegeven, voldoen. Maar het is buitengewoon lastig een plant, die men niet kent, uit een beschrijving te herkennen.

Tegelijk met de bewuste plant stuurde Dr. Brand mij o.a. nog een tweede composiet, die hij in 1903 op hetzelfde terreintje gevonden had. Deze leek volstrekt niets op de eerste; de eenige overeenkomst was, dat zij eveneens absoluut onbekend was en zich met onze flora's niet liet bestemmen. Niet weinig verrast was ik dan ook, toen bleek uit de determinatie van Dr. Thellung, — die in zulke gevallen steeds onze toeverlaat is, en bij wien wij zeer zelden ver-

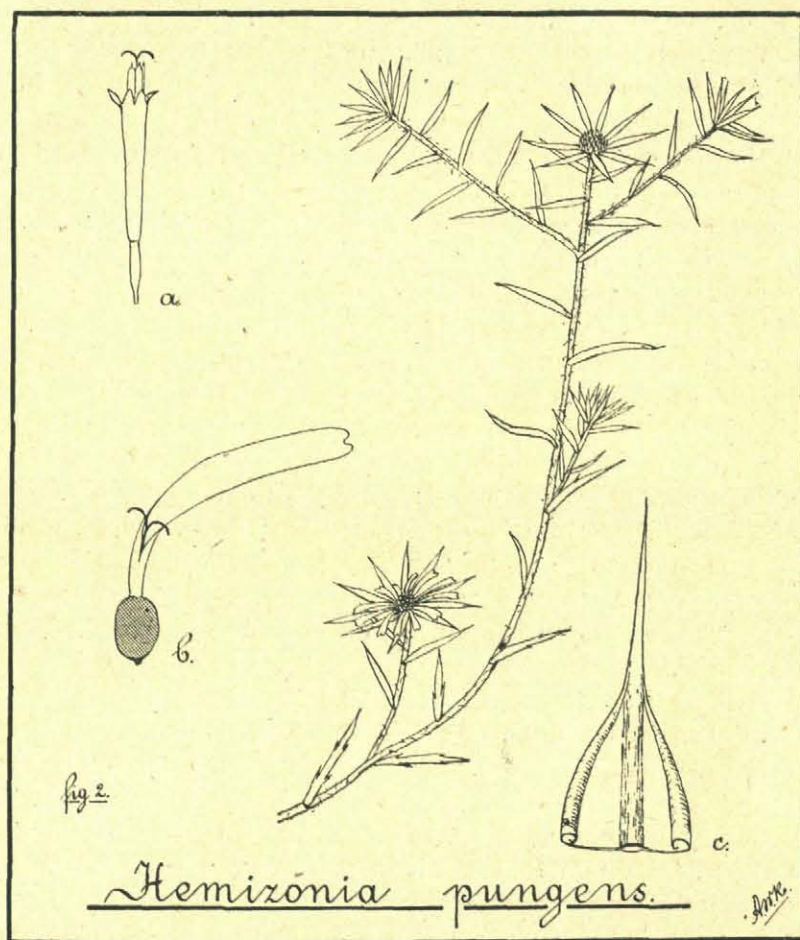
geefs aankloppen, — dat beide planten tot een en hetzelfde geslacht behoorden. De eerste was *Hemizonia Kelloggii* Greene, de tweede, die van 1903, die dus eigenlijk de eerste was, heette *Hemizonia pungens* (Hook. et. Arn.) Torr. et Gray = *Centromadia pungens* Greene. Het geslacht *Hemizonia* behoort tot de groep der *Madia*-achtigen. Determineert men volgens Engler en Prantl Die natürliche Pflanzen-

a. schijfbloempje, b. straalbloempje, c. vrucht.

familien, dan kan men op twee verschillende manieren tot deze groep komen, al naar gelang men uitgaat van bloemhoofdjes, die alleen strooschubben bij de buitenste bloemen dragen, dan wel of er strooschubben over het geheele bloemhoofdje verdeeld voorkomen. Het eerste is het geval bij *Hemizonia Kelloggii*, het tweede bij *Hemizonia pungens*. Genoemde flora geeft dan van het geslacht *Hemizonia* de volgende beschrijving:

„Hoofdjes vrij klein tot middelmatig; lintvormige randbloemen vrouwelijk, meest kort, haar vrucht dik en kort, meest 3-hoekig piramide-vormig, ieder half omvat door het onderste deel van het bijbehorend omwindselblaadje. De schijf-bloemen zijn buisvormig, tweeslachtig, maar meest onvruchtbaar. Het pappus

a. schijfbloempje, b. straabloempje, c. bladpunt.

ontbreekt of bestaat uit nietige schubjes. De bladen staan verspreid, de planten zijn één of tweejarig.

Hemizonia is zeer nauw verwant met Madia, een geslacht, waarvan de soort Madia sativa, hoewel zeldzaam, toch reeds geruimen tijd in ons land bekend is. Het verschil zit alleen in de vruchten, die bij Madia zijdelings samengedrukt zijn en bij Hemizonia ruggelings of in het geheel niet samengedrukt.

De 25 soorten van het geslacht Hemizonia, die alle in westelijk Noord-

Amerika inheemsch zijn, worden in drie groepen verdeeld, waarvan de eerste: *Eu-hemizonia* A.Gr. in ons land nog geen vertegenwoordiger heeft gezonden. De tweede groep: *Hartmannia* (D.C.) A.Gr. kenmerkt zich door scheeve vruchten, die aan den buitenkant knobbelig zijn en een naar binnengerichten gesnavelden top hebben, terwijl de schijfbloemen al of niet van een pappus voorzien zijn. Tot deze groep behoort H. Kelloggii. De derde groep: *Calycadenia* D.C. heeft bijna rechte vruchten, de schijfbloemen zijn niet zelden ten deele vruchtbaar. De hoofdjes zijn omgeven door een kraans van bladen, die vaak met klieren bezet zijn, evenals de omwindselbladen en de strooschubben. Hiertoe behoort H. pungens.

Greene heeft van *Hemizonia Kelloggii* voor 't eerst in 1886 een beschrijving gegeven, die ongeveer aldus luidt:

„Wijdvertakte, 1—3 voet hoge, rechtopstaande, min of meer ruwe plant met vindeelige, 1—3 inches lange stengelbladen. De bladen aan de takken kleiner en ongedeeld. Hoofdjes met 5—6 straalbloemen en slechts 3—4 schijfbloemen. Zoowel de steel als de snavel van de vruchten der straalbloemen steken uit en zijn gebogen. Het pappus der schijfbloemen is meestal aan den voet, soms zelfs tot het midden vergroeid en vormt daardoor een buis. De plant is, zooals Dr. Parry en ik (Greene) van uit den trein waarnamen, zeer algemeen, in het geheele gebied van de beneden San-Joaquin, maar tot nu toe nooit verzameld, behalve door Dr. Kellogg, die op zijn etiket schreef: „Bij Antioch, op droge heuvels 22 April 1870” en haar als *Hemizonia fasciculata* beschouwde. Inderdaad lijkt zij ook wel op den meervertakten vorm van deze soort, maar zij onderscheidt er zich van door haar grootte en algemeenen habitus, verder door den sterk uitstekenden steel van de straalbloemvrucht, en door de vergroeide pappuschubben der schijfbloemen”.

Deze soort is dus pas een goede 30 jaar bekend. Het is wel zeer waarschijnlijk dat Dr. Brand de eerste is geweest, wellicht de eenige, die haar in Europa heeft gevonden.

Hemizonia pungens is reeds veel ouder en ook volgens Dr. Thellung al vroeger in Europa waargenomen n.l. in Engeland en in Zwitserland. Zij is eveneens afkomstig uit Californië en wordt door Torrey en Gray in *Flora of North America* ongeveer als volgt beschreven:

„Kruidachtige, aan den voet min of meer houtige plant met weinig vertakten stengel, met witachtige haren bezet. Bladen plaatselijk opeengehoopt, de onderste vindeelig, met spitse genaalde lobben, de hoogere en ook die van de okselstandige bundels lijnvormig ongedeeld, stijf, stekelpuntig met gewimperde omgerolde randen. Hoofdjes vrijwel alleenstaand; omwindselbladen stekelpuntig, beklierd, ongeveer even lang als de 2-spletige (gele) straalbloemen. Bloembodem geheel met strooschubben bezet, deze strooschubben lancetvormig, stekelpuntig”.

Waarschijnlijk zijn beide *Hemizonia*'s te Doesburg met graan uit Californië aangevoerd.

Dordrecht.

A. W. KLOOS JR. C. I.